

MEMORANDUM

PROVINCIE :: UTRECHT

DATUM	22-1-2020
AAN	Provinciale Staten
VAN	Gedeputeerde Van Essen
DOORKIESNUMMER	Klik hier als u tekst wilt invoeren.
ONDERWERP	Doelstellingen, monitoring en samenhang van activiteiten in Programma Energietransitie 2020-2025.

MEMORANDUM

PROVINCIE :: UTRECHT

Tijdens de commissievergadering M&M van 15 januari 2020 heb ik u toegezegd om u te voorzien van een indicatieve planning voor het nader uitwerken en uitlijnen van de doelstellingen die aan de basis zullen liggen van de uitvoering van de activiteiten in het programmaplan 2020-2025 en de realisatie van de monitoringfunctie, zoals die wordt benoemd in hoofdstuk 5.1 van het programmaplan.

Hiervoor zijn volgende zaken van belang:

- een realistisch scenario over hoe de energievraag en de (duurzame) energievoorziening zich in de provincie Utrecht zou kunnen ontwikkelen (welke combinaties van technieken, in welke sectoren en in welk tempo). Dit in aansluiting op PBL doorrekening klimaatakkoord en de beschikbare doorrekeningen voor de 3 RES-regio's. Hierbij is een uitsplitsing in sectoren en energievormen zoals ook onderscheiden in het klimaatakkoord (warmtevraag gebouwde omgeving, elektriciteit, mobiliteit, industrie en landbouw) wenselijk.
- Een analyse hoe de doelen uit het coalitieakkoord, het klimaatakkoord, de RES's en die van de Utrechtse gemeenten, zich verhouden tot dit scenario (en tot elkaar) en daarbij de opties voor een consistente set doelstellingen met betrekking tot CO2, energiebesparing en duurzame opwek voor de provincie Utrecht als geheel en de genoemde deelsystemen.
- Op basis daarvan: een voorzet voor een monitor met duidelijke KPI's, die zijn gekoppeld aan de activiteiten van het programmaplan en aan de doelstellingen. Mogelijk wordt hierbij ook een benchmark voor gemeenten uitgewerkt. Daarbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld de volgende KPI's:
  - % benutting potentieel zon-op-dak
  - Zon op land: gerealiseerd en gepland
  - Wind op land: gerealiseerd en gepland
  - Energielabels gebouwde omgeving
  - NOM woningen
  - Laadinfrastructuur elektrische auto's
  -

Voor de uitwerking van deze punten wordt op dit moment een opdracht naar marktpartijen uitgezet. Op basis van de resultaten van deze opdracht (we streven naar oplevering hiervan voor de zomer) kan met uw Staten het gesprek gevoerd worden over de doelen en monitoring. Mogelijke besluitvorming hierover kan dan na het zomerreces plaatsvinden, voorafgaand aan de voorziene uitwerking en besluitvorming van de RES 1.0 van de 3 Utrechtse regio's.

Tijdens de genoemde commissievergadering heb ik u tevens toegezegd om u te voorzien van een tabel met de vertaalslag van het Klimaatakkoord naar de maatregelen in het Programmaplan Energietransitie. U heeft op 30 oktober 2019 ingestemd met het Klimaatakkoord. Hiermee committeert de provincie Utrecht zich bestuurlijk aan de doelstellingen, de uitvoeringskaders en de maatregelen die daarin zijn opgenomen. Het klimaatakkoord raakt veel beleidsterreinen en er is daarom in de opzet gekozen voor vijf sectortafels. Met de vertaling van de provinciale opgaven van de 5 tafels naar het Energieplan maken we inzichtelijk dat we de belangrijke verantwoordelijkheden voor de Provincie Utrecht op het terrein van energie in het Programmaplan Energietransitie 2020-2025 daadwerkelijk afdekken. Hieronder treft u de toegezegde tabel aan.

Klimaatakkoord Sectortafel	Afspraken/maatregelen uit het klimaatakkoord voor provincies op het gebied van energietransitie (bron IPO)	Verwerking in Provincie Utrecht	Beoogde resultaten uit Programmaplan energietransitie 2020-2025	Beoogde resultaten uit programmabegroting 2020
Elektriciteit	Van de benodigde totaal opgave voor hernieuwbare energie (84 TWh) in 2030 komt 35 TWh via hernieuwbaar op land en 49 TWh via hernieuwbaar op zee	Programmalijn 2 Duurzame energie, alle programmapijlers	<ul style="list-style-type: none"> - De RES-en zijn in lijn met de landelijke doelen. - Groei van aandeel duurzame opwek aansluitend op provinciale en nationale landelijke termijn doelen. - Versnellingsteam Zon op dak ondersteunt dakeigenaren en gemeenten en draagt bij aan betere benutting van dakoppervlak 	<ul style="list-style-type: none"> · De drie Utrechtse regio's hebben een concept Regionale Energie Strategie (RES) ingeleverd bij het Rijk, met een bod dat recht doet aan de opgave die ze hebben meegekregen van het Rijk en de ambities uit het coalitieakkoord.
Elektriciteit	Participatie inwoners bij proces én project, waaronder streven naar 50% eigendomsverdeling tussen initiatiefnemer en omgeving (inwoners en bedrijven)	<ul style="list-style-type: none"> - Programmalijn 2 Duurzame energie, Programmapijler zon op dak - Programmalijn 2 Duurzame energie, Programmapijler grootschalige elektriciteitsopwekking - Programmalijn 2 Duurzame energie, Programmapijler Collectieven en Participatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Versnellingsteam Zon op dak ondersteunt dakeigenaren en gemeenten, draagt bij aan betere benutting dakoppervlak. - Samen met de netbeheerder wordt aansluiten van zon op dak goedkoper en sneller. - Provincie stimuleert ontwikkeling van RES-en met aandacht voor participatie. - Het provinciaal kennis- en expertisenetwerk voor energiecoöperaties en energiecollectieven is gegroeid in omvang en dienstverlening. - Start revolverend fonds voor financiering van duurzame energieprojecten 	<ul style="list-style-type: none"> · Er is een expert- en projectleiders-pool en voldoende financiële ondersteuning voor energiecollectieven beschikbaar, bijv. via een revolverend fonds samen met het Rijk en andere provincies; · Er is een adviesteam gestart voor participatietrajecten bij uitvoeringsprojecten van windmolens of zonnenvelden; Vervolg op het initiatief <i>New Grid on the Block</i> is gestart, om barrières in de capaciteiten van elektriciteitsnetten en netaansluitingen tijdig te signaleren en op te lossen. - Nieuwe initiatieven voor Windparken en

			van energiecoöperaties en collectieven	Zonneweides worden actief door de provincie ondersteund. - Overzicht van geselecteerde innovaties waaraan de provincie wil bijdragen.
Elektriciteit	Oplossen knelpunten wet- en regelgeving	Programmaliijn 3 Lobby, onderzoek en innovatie	Lobbykalender voor Rijksoverheid en Europese Unie.	-Lobby-agenda voor energietransitie is uitgewerkt. · Overzicht van geselecteerde innovaties waaraan de provincie wil bijdragen
Elektriciteit	Overheden gebruiken in 2030 hernieuwbare elektriciteit van Nederlandse bodem	Belegd bij bedrijfsvoering en Programmaliijn 4, Provincie als voorbeeld	Programma ondersteunt bedrijfsvoering bij verduurzaming	Energietransitie is verankerd in alle aanpalende domeinen en programma's van de Provincie Utrecht.
Gebouwde omgeving	Provincies ondersteunen en faciliteren wijkgerichte aanpak door gemeenten met participatie inwoners	Programmaliijn 1 Besparen, Programmapijler besparen bij inwoners Programmaliijn 1 Besparen, Programmapijler besparen bij maatschappelijke organisaties	- Effectieve schaalbare aanpak gelijksoortige woningen. - Vastgestelde nieuwbouwnorm voor Provincie Utrecht. - Opschaling verduurzamingsaanpak bij maatschappelijke organisaties	- Minimaal 5 trajecten gestart met woningcorporaties of VVE's om "mandjes" woningen (> 50 stuks) te verduurzamen. - 9% energiebesparing realiseren, die in het coalitieakkoord is afgesproken. ·De ondersteuning van zorgorganisaties is in 2020 uitgebreid naar 10 nieuwe zorginstellingen. · Ondersteuning van andere maatschappelijke organisaties is onderzocht en gestart. -Gemeentes worden geholpen met kennis en ervaringen voor een gerichte aanpak om

				besparingsmaatregelen door inwoners te stimuleren. - Alle gemeentes zijn gestart met het opstellen van een voldoende concrete transitievisie warmte en de provincie ondersteunt hierbij.
Gebouwde omgeving	Verduurzaming betaalbaar voor alle inwoners, haalbaar en uitvoerbaar voor gemeenten (kennis, mogelijkheden en bevoegdheden)	Programmaliijn 1 Besparen, Programmapijler besparen bij inwoners	Inzicht in aanvullend fonds om energietransitie haalbaar en betaalbaar te maken	- Instellen fonds voor versnellen en betaalbaar maken energietransitie · Nieuwbouwwoningen zijn in principe minimaal energieneutraal.
Gebouwde omgeving	Marktordening warmtenetten: borging publieke belangen, met gelijk blijvende kosten voor inwoners.	Programmaliijn 1 Besparen, Programmapijler besparen bij inwoners.	Ondersteuning met Expertpoule Transitievisies Warmte	· Gemeentes worden geholpen met kennis en ervaringen voor een gerichte aanpak om besparingsmaatregelen door inwoners te stimuleren. · Alle gemeentes zijn gestart met het opstellen van een voldoende concrete transitievisie warmte en de provincie ondersteunt hierbij. · Er is een voorstel voor een financieringsinstrument uitgewerkt op basis van een onderzoek naar mogelijkheden om verduurzaming betaalbaar te maken voor iedereen. · Proces voor proefboringen aardwarmte van Warmtebron Utrecht wordt actief door provincie ondersteund. · Het informatie- en consultatieplatform aardwarmte is gestart en adviseert bij alle nieuwe geothermie-projecten in de provincie.

Mobiliteit	Verstevigen uitvoering Bestuursakkoord zero-emissie bussen	Belegd bij het domein mobiliteit, programma OV.		
Mobiliteit	Verstevigen handhaving Wet milieubeheer én nieuwe CO2-norm voor werkgerelateerd vervoer voor werkgevers met maximaal 100 medewerkers	Belegd bij het domein mobiliteit, bij het regionaal programma Goed op Weg.		
Mobiliteit	Gezamenlijk ontwikkelen standaarden en inzet overheden voor klimaatneutrale circulaire aanleg, beheer en onderhoud infrastructuur	Belegd bij domein mobiliteit, bij het programma Wegen en Vaarwegen		
Mobiliteit	Inzetten provinciale infrastructuur	- Programmaliijn 2 Duurzame energie, Programmapijler grootschalige elektriciteitsopwekking - Programmaliijn 2 Duurzame energie, Programmapijler laadinfrastructuur en alternatieve brandstoffen	Inzicht in de mogelijkheden om provinciale infrastructuur in te zetten voor (grootschalige) duurzame opwek Pilots met duurzame opwek in, langs en boven infrastructuur	Onderzoek naar opwekking van energie in, langs en boven infrastructuur is afgerond en vertaald in een uitvoeringsplan. · Plan van aanpak voor de uitbreiding van de laadinfrastructuur is gereed en de uitvoering is gestart.
Industrie	CO2-doelen in 2030 gerealiseerd; instrumentkeuze is aan het Rijk waarbij sprake is van: 1. Plafond CCS om reductie niet te belemmeren 2. Een voor bedrijven betaalbare transitie door slimme maatregelen	Programmaliijn 1 Besparen, Programmapijler Besparen bij bedrijven	- Geactualiseerde energieparagrafen in de omgevingsvergunningen van bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag. - Meer capaciteit bij RUD Utrecht om toe te zien op naleving van wetgeving energiebesparing.	

	<p>(bedrijfsleven moet internationaal concurrerend blijven)</p> <p>3. Daarbij slim gebruik maken van restwarmte</p> <p>4. Met een eerlijke verdeling van lasten tussen inwoners en bedrijfsleven</p>			
Industrie	<p>Aansluiting bij het bestaande VTH-stelsel en provinciale bevoegdheden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vasthouden aan 1-loket bevoegd gezag voor bedrijfsleven (geen wijziging stelsel conform afspraken IBP) 2. Scheiding van petten en verantwoordelijkheden tussen juridische (VTH=provincies en gemeenten) en financiële instrumenten (heffing, subsidies etc. = rijk/RVO) <p>Een goede afstemming tussen deze instrumenten (cross-compliance)</p>	<p>Programmaliijn 1 Besparen, programmapijler besparen bij bedrijven</p> <p>Programmaliijn 1 Besparen, Programmapijler besparen bij maatschappelijke organisaties</p>	<p>- Convenant met gemeenten om toezicht op energiebesparing bij bedrijven te intensiveren.</p> <p>- Gezamenlijke aanpak om energiebesparing bij bedrijven te stimuleren en ondersteunen</p> <p>Inzicht in mogelijkheden om vergunningen van bedrijven die onder bevoegd gezag vallen te actualiseren.</p>	<p>· RUD en ODRU voeren in opdracht van provincie en gemeenten handhaving uit op regelgeving rondom duurzaamheid en energiebesparing.</p> <p>· Bedrijven in de Provincie Utrecht hebben gemakkelijk toegang tot advies om hun bedrijfsvoering te verduurzamen en energie te besparen.</p> <p>- Ondersteuning van zorgorganisaties is in 2020 uitgebreid naar 10 nieuwe zorginstellingen.</p> <p>- Ondersteuning van andere maatschappelijke organisaties is onderzocht en gestart.</p>
Landbouw/landgebruik	<p>Integrale aanpak verduurzaming landelijk gebied in samenhang met ruimtelijke afweging andere onderdelen klimaatakkoord.</p>	<p>Dit onderdeel is niet belegd in het Energieplan. Uit het Statenvoorstel Klimaatakkoord: Provincies voeren regie op de</p>		

		gebiedsprocessen die gaan starten en dat helpt om de opgaven rond kringlooplandbouw, biodiversiteit en de bodemdalingsopgave integraal op te pakken. Dit is onderdeel van het uitvoeringsprogramma Aanpak Vitaal Platteland (AVP) Er is een relatie met de opgave klimaatadaptatie vanwege de ruimtelijk impact die beide hebben, waarbij klimaatadaptatie in een apart traject wordt opgepakt middels een Regionale Adaptatie Strategie.		
Afspraken in IPO verband	energieneutraliteit van provinciaal vastgoed in 2028	Programmaliijn 4, Programmapijler Provincie als voorbeeld	De provincie geeft het goede voorbeeld en stimuleert medeoverheden en andere partners om hetzelfde te doen	Energiedoelen zijn geïntegreerd in de eigen bedrijfsvoering

Op Rijksniveau is de uitvoering van de sectortafels verdeeld over de volgende ministeries:

- Economische Zaken en Klimaat voor Elektriciteit en Industrie,
- Binnenlandse Zaken voor Gebouwde omgeving,
- Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor Landbouw en landgebruik,
- Infrastructuur en Waterstaat voor Mobiliteit.

De provinciale rol is afgestemd op de inzet vanuit het Rijk, zodat er complementair wordt gewerkt.